

Leto XVIII.

Številka 2.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1902.

VSEBINA.

1. <i>Henrik Sturm</i> : O načelu pravnomočnosti izvršilnega, oziroma rubežnega dovolila, na katerem sloni pristop, in o načelu jednotnosti postopanja v slučaju pristopa (Konec.)	33
2. —o— Proračunski odsek poslanske zbornice in sodni tajniki	39
3. Doneski k zgodovini slovenskega vseučiliškega vprašanja	42
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo. a) Dogovorjeno sodišče § 104 jur. pr.) ni, da bi moralo biti označeno imenoma	47
b) Nična je vročitev sodnega rešila v slovenskem jeziku, če se kasneje upravnim potom dožene, da bi bilo moralo biti izdano v nemškem jeziku. Moč nadzorstvene pritožbe	48
c) Slučaj §-a 51 civ. pr. r.	53
5. XV. redna glavna skupščina društva »Pravnika«	55
6. Razne vesti	61

Slovenski Pravniki.

Leto XVIII.

V Ljubljani, 15. februarja 1902.

Štev. 2.

O načelu pravnomočnosti zvršilnega, oziroma rubežnega dovolila, na katerem sloni pristop, in o načelu jednotnosti postopanja v slučaju pristopa.

Spisal Henrik Sturm, c. kr. okrajni sodnik.

(Konec.)

Skušal sem dokazati, da je vsled načela pravnomočnosti zvršilnega dovolila pretrgano načelo jednotnosti, katero izražata §-a 139 in 267 zvrš. r., ter nehote se vsiljuje vprašanje, je li to jedini slučaj pretrganja slednjega načela. To vprašanje je po mojem mnenju potrditi.

Czoernig je v »Allg. oesterr. Gerichtszeitung« št. 4 iz leta 1899. mnenja, da je radi določbe §-a 150 odst. 1 zvrš. r., po kateri je sprejeti, če je več zahtevajočih upnikov, le tista stvarna bremena brez zaračuna na največji ponudek, ki so vknjižena pred upnikom z najboljšo prioriteto, treba izpremeniti dražbene pogoje tedaj, kedar je terjatev zahtevajočega upnika vknjižena za stvarnim bremenom in pristopi upnik, čigar terjatev je vknjižena pred tem bremenom. Temu mnenju se je pridružil Kavčnik v »Slov. Pravniki« št. 6 iz leta 1899. ter tudi Neumann v »System der Executionsordnung« stran 236.

Po mojem mnenju pa ni pritrđiti temu nazoru zgol radi določbe §-a 139 zvrš. r., po kateri je dražbeno postopanje od pristopajočega upnika sprejeti v istem položaju, v kakeršnem je bilo za časa pristopa. To, da urejuje § 150 prevzetbo bremen tudi za slučaj, če je več zahtevajočih upnikov, se pač lahko sklada z načelom jednotnosti, ne da bi ga bilo treba pretrgati s tem, da se izpremenijo že ustanovljeni dražbeni pogoji. Ako so ti pogoji že pravnomočni ali ne, ko se pristop zvrši, ni merodajno; pristopivši upnik jih mora sprejeti v položaju, v katerem se nahajajo. Tisti čas, do katerega bi se mogel zvršiti tak pristop,

ki upliva na prevzetbo bremen, je označen v §-u 145 zvrš. r. Do tega časa imajo glede načina ustanovitve dražbenih pogojev pristopajoči upniki iste pravice, kakor bi se bilo uvedlo postopanje po njih predlogu in kakeršne pristojajo tudi prvotnemu zahtevajočemu upniku (§ 139 odst. 3). Ako so dražbeni pogoji že ustanovljeni, potem pa jih nima pravice izpremeniti prvotni zahtevajoči upnik, niti pristopivši upnik, ki se mora zadovoljiti s položajem, kakeršen je.

Popolnoma pritrjujem v tem oziru nazoru Paupie-a (Zwei Abhandlungen: »Lastenübernahme und Schätzungswert«, »die Lehre vom Beitritt« iz leta 1901 stran 102), ki pravi, da določuje § 150 glede prevzetbe bremen prioriteto tako, da tisti upnik, ki ne uveljavi svojega prioritetnega zahtevka v času, v katerem bi mogel to storiti, se je molče odrekel prioritetnemu, po §-u 150 mu pristoječemu zahtevku. Tisti čas pa, do katerega bi mogel pristopajoči upnik uveljaviti svoj prioritetni zahtevek, je po mojem mnenju, kakor že rečeno, v §-u 145 navedeni rok. Z ustanovitvijo dražbenih pogojev je tedaj konsumirana prioriteta, pristopajočemu upniku po §-u 150 pristoječa pravica. Pač zamore biti le slučajnost, da ni pristopajoči upnik še pred ustanovitvijo dražbenih pogojev pristopil k dražbenemu postopanju, vendar ali ni slučajnost tudi velikega pomena glede prioritete ali vrstnega reda v zemljiški knjigi? Samo na ta način, da se smatra ustanovitev dražbenih pogojev za tisti odločilni trenotek, v katerem je moči prevzetbo bremen določiti v smislu §-a 150 zvrš. reda, je pa tudi možno soglasje §-a 139 z določbo §-a 150.

Temu mojemu mnenju pritrjuje tudi razsodba najvišjega sodišča z dne 16. avg. 1900 št. 11656 v »Slov. Pravniku« št. 9 in 10 iz leta 1900. —

Ker sem razpravljal o uplivu pristopa na prevzetbo bremen, je le konsekventno, ako razmotrujem tudi vprašanje, kakšne posledice ima, kedar je reč zahtevajočih upnikov, izstop enega teh upnikov na prevzetbo bremen, oziroma na ustanovljene dražbene pogoje.

Czoernig je v »Allg. oesterr. Gerichtszeitung« št. 4 iz leta 1899 mnenja, da je na pr. tedaj, kedar ima za časa odobrenja ali ustanovitve dražbenih pogojev zastavna pravica za-

htevajočega upnika prednost pred realnim bremenom, radi česar določajo dražbeni pogoji, da mora zdražitelj realno breme prevzeti samo v slučaju pokritja iz največjega ponudka in samo z vračunanjem v slednjega, — dražbene pogoje izpremeniti, ako omeneni upnik izstopi in ima realno breme prednost pred terjatvijo zahtevajočega upnika, ki vodi prisilno dražbo po izstopu prvega upnika. Tudi Neumann, »System der Executions-Ordnung« stran 265 in 293, je istega mnenja. Nedvombeno je ta nazor samo konsenkvenca prej navedenega nazora, da je vsled pristopa izpremeniti že ustanovljene dražbene pogoje glede prevzetbe bremen v zmislu §-a 150 zvrš. reda.

Po mojem mnenju pa tudi glede tega vprašanja ni pritriniti Czoernig-u in Neumann-u. Kakor pristop, tako tudi izstop kakega upnika nima na že ustanovljene dražbene pogoje nikakega upliva. Tudi to načelo je posledica našega prej razmotrovanega nazora in veljajo tudi v tem pogledu že navedeni razlogi. Da bi pa bilo to načelo v protislovju z določbo §-a 206 odst. 2 zvrš. r., se ne more reči. Po le-tej določbi mora sodišče, kedar ne obsega opravljena ugotovitev bremenskega stanu vsled izstopa kakega zahtevajočega upnika več vseh tistih terjatev in bremen, ki gredo pred zahtevajočim upnikom, imajočim najboljšo prednost, — ugotoviti manjkajoče postavke uradoma v pravem času pred dražbenim narokom. To dopolnitev opravi sodišče, držeče se predpisov §§-ov 165 in 166, s sklepom na podstavi zaslšbe zavezanca, zahtevajočega upnika in upravičencev s prednostjo pred njim, na katerih zahteve in pravice se ni gledalo ob prejšnji ugotovitvi bremenskega stanu.

To določbo, ki prav nič ne omenja dražbenih pogojev, pa je tolmačiti le v zvezi s §-om 130 odst. 2 zvrš. r., ki navaja, da se smejo domiku upreti, kedar zahteva več upnikov dražbeno postopanje, samo tisti upniki, katerih z zastavno pravico zavarovane terjatve gredo pred zahtevajočim upnikom, ki ima najboljšo prednost. Samo glede na to določbo je ugotovitev bremenskega stanu dopolniti v zmislu §-a 206 odst. 2 zvrš. reda.

Prevzetba bremen (§ 150) ostane torej neizpremenjena, kakor se je v času ustanovitve dražbenih pogojev določila. Ako bi bil zakonodavec imel v misli, da je vsled izstopa katerega iz-

med zahtevajočih upnikov izpremeniti dražbene pogoje glede na določbo §-a 150, bi bil to gotovo izrečno omenil v §-u 206 in bi v to svrhu zadostovalo, ako bi bil v §-u 206 le citiral § 150. Tega pa ni storil. Ako bi veljal nazor Czoernig-a in Neumann-a, bilo bi to vdeležencem le v škodo. Mislimo si, da je zastavna pravica odstopivšega zahtevajočega upnika vknjižena na prvem stavku nekega hišnega posestva, a za tem kot breme kak užitek precejšnje vrednosti. Če bi po odstopu omenjenega upnika vodil izvršilo kak pristopajoči upnik, in se bi že ustanovljeni dražbeni pogoji, po katerih bi bilo breme vžitka prevzeti od zdražitelja z vračunanjem v največji ponudek, tako izpremenili, da mora zdražitelj breme vžitka prevzeti brez vračunanja v največji ponudek, potem se bi cenilna vrednost hiše znatno znižala. Vrednost bremena se bi morala odračunati od brutto-vrednosti hiše in to bi bila netto-vrednost, na podlagi katere bi bilo določiti najmanjši ponudek. To bi pa moglo biti odstopivšemu upniku v občutljivo škodo. —

Mislim, da ne prekoračim meje, katero sem si stavil z naslovnim vprašanjem, ako preiskujem še neko drugo v teoriji zelo sporno vprašanje, ki meri na to, do kedaj je sploh mogoče pristopiti dražbenemu postopanju?

Pri prodajnem postopanju ni dvoma, da je kot »terminus ad quem« za pristop smatrati čas, v katerem se prodajo zarubljene reči; dokler le-te niso prodane, zamore se pristop dovoliti.

Glede dražbenega postopanja so mnenja o tem vprašanju zelo različna. Po nazoru Gzoernig-a »Allg. oest. Gerichtszeitung« št. 4 iz leta 1899 bi bil »terminus ad quem« za pristop smatrati čas, ko se dražbeni oklic še ni doposlal v časopis ali nabil na sodno desko. — Kenner pa trdi v »Jur. Blätter« št. 21 iz leta 1898, da je pristop dopusten do tlej, ko se na dražbenem naroku pozove k ponudbam. — Kavčnik zopet smatra v »Slov. Pravniku« št. 6 iz leta 1899 za »terminus ad quem« začetek dražbe ter Karnert v »Allg. oesterr. Gerichtszeitung« št. 43 iz leta 1900 čas pravnomočnosti domika.

Vse te teorije nadkriljuje pa Paupie. V svojih napominanih dveh razpravah (str. 98.) navaja, da je »terminus ad quem«

za pristop čas, ko se zvrši izbris zaznambe uvoda dražbenega postopanja. To svoje mnenje utemeljuje (stran 96) bistveno s tem, da zdražitelj z domikom še ne pridobi nepogojne lastninske pravice, ker je za to potrebna vknjižba (§§-i 431 obč. drž. zak., 4 in 9 zemlj. zak.); sicer pa ne ovira domik in njega zaznamba pridobitve drugih knjižnih pravic proti zavezancu, torej tudi ne zvršila s prisilno osnovo zastavne pravice ter prisilno dražbo, ampak odtegne takim vpisom samo pravno moč nasproti zavezancu (§ 72 obč. zemlj. zak.).

Po mojem mnenju je pravi nazor tist, katerega izraža Karnert.

Czoernig, Kavčnik in Kenner so se dali pri svojih nazorih voditi od mnenja, da je vsled pristopa možno izpremeniti že ustanovljene dražbene pogoje, in so z ozirom na to mnenje reševali vprašanje glede termina »ad quem«. Pa uipi je v nazor pa gre vendār-le predaleč. Res se dajo knjižne pravice pridobiti proti zavezancu po domiku pod pogojem §-a 72 obč. zemlj. zak., vendar to še ne opravičuje Paupie-jevega nazora. S pravnomočnostjo domika se konča prisilna dražba. S tem časom jenja domaknjeno zemljišče biti zvršilni predmet in na njegovo mesto stopi kakor surogat razdelilna sklada (tako tudi rzsodba najvišjega sodišča z dne 26. januarja 1899 št. 944 urad. zbir. št. 52). Ker pa se more podeljeni domik lahko odredi vsled rekurza, je po mojem mnenju smatrati za ta »terminus ad quem« čas, v katerem postane domik pravnomočen, ker v tem času tudi jenja prisilna dražba.

Poglejmo si končno slučaj, o katerem je »Gerichtshalle« poročala v številki 1. iz leta 1901. in ki je vzbudil opravičeno presenečenje. K zvršilu na premične stvari namreč, h kateremu je bil že dovoljen nek pristop, pristopil je še drugi zahtevajoči upnik N. z Dunaja, ki o že uvedenem zvršilu ni imel vednosti. N. je predlagal zvršilo z rubežnijo in prodajo s pristavkom, da se rubežen zvrši šele vsled njegove oglasitve in z njegovo intervencijo. Zvršilno sodišče v Celovcu mu je dalo dostaviti nastopne sklepe: a) sklep, s katerim se je N-a obvestilo, da se je rubežen dovolila in zvršila z zaznambo na rubežnem zapisniku ne glede na njegovo oglasitev in intervencijo, češ, da niti oglasitev, niti intervencija nista bili potrebni; b) sklep, s katerim

se je dovolilo pristop k že uvedenemu prodajnemu postopanju in se naznanilo dan dražbe; *c*) sklep, s katerim se je izvršilo ustavilo vsled predloga nekega drugega zahtevajočega upnika in N-a pozvalo, da se izjavi v 14 dneh, ako hoče prodajno postopanje nadaljevati. — Vsi ti sklepi so se N-u vročili na dan dražbe ob 9. uri dopoludne, dočim je bila dražba odrejena na 8. uro dopoludne.

Ne bom razmotroval vprašanja, ali je bilo izvršilno sodišče upravičeno zavrniti s sklepom pod *a*) predlog pristopivšega upnika, da se naj rubežen opravi na njegovo oglasitev in z njegovo intervencijo, ker se o tem sklepu ni prav poročalo (glej »Gerichtshalle« št. 6 iz leta 1901.). Pač pa nastane glede sklepov pod *b*) in *c*) vprašanje, sta li bila sklepa, s katerima se je bilo izvršilo dovolilo prvima dvema upnikoma — izvršilo je namreč teklo za časa pristopa N-a že v prid 2 drugih upnikov, — pravomočna za časa ustavitve, katera se je dovolila na predlog enega prvih dveh upnikov? Če je bilo temu tako, kar pa iz zadevnega priobčila ni razvidno, tedaj ustrezajo sklepi predpisanim obrazcema št. 221 (oziroma 165) ter 228^b (oziroma 167^b) zbirke obrazcev, vendar pa samo tema obrazcema, a nikakor ne zakonitim določilom. Ker je pristopivši upnik N. pristopil k prodajnemu postopanju v času, ko ne bi moglo rubežno dovolilo za pristopivšega upnika do dne prodaje postati pravnomočno, bilo bi v sklepu po obrazcu 228^b pripomniti, da se že odrejeni narok opravi v prid N-a samo tedaj, ako bo zavezanec s to opravo zadovoljen, sicer pa da se dražbeni narok po opravi prodaje v prid tistih upnikov, katerih izvršilna ali rubežna dovolila so pravnomočna postala do dne prodaje, preloži, če bi od zarubljenih rečij še kaj ostalo. Le tako bi se ugodilo zakonu in bi bili sklepi razumljivi za udeležene upnike. Če pa po izstopu tistega upnika, ki je ustavitev predlagal, ni bilo nobeno izvršilno, oziroma rubežno dovolilo še pravnomočno v času prodaje, tedaj je pa bilo preložiti dražbeni narok.

Proračunski odsek poslanske zbornice in sodni tajniki.

Januarja meseca t. l. pretresaval je proračunski odsek poslanske zbornice nepovoljno stanje naših sodnih uradnikov, posebno zastali avancement sodnih tajnikov. Vsi člani brez razločka so soglašali, da ga je treba pospešiti osobito v okrožju nadsodišč praškega, moravsko-šlezkega in graškega, v katerih je avancement najslabši.

Referent Derschatta je res predlagal resolucijo, ki se je sprejela, naj vlada primerno število sodnih tajnikov v navedenih treh okrožjih postavi v VII. činovni razred. Poslanec Kramař je opomnil da se vlada za golo resolucijo ne bo dosta brigala, in iz odgovora pravosodnega ministra v isti seji je bilo posneti, da je bila Kramařeva opomnja čisto umestna. Minister je namreč priznal, da treba zboljšati stanje sodnih tajnikov na Češkem, o nadsodiščih moravsko-šlezkem in graškem pa je kar molčal! Iz tega molčanja izhaja jasno, da hoče vlada žrtvovati nekaj tisoč onim, ki jo najbolj pritiskajo, da se pa, kakor navadno, ubrani vsem zahtevam, ki ne bodo dosta silne.

Treba nam torej informacije, je li omenjeno stanje v graškem nadsodišču, katero se nas vitalno tiče, res boljše, nego li v praškem ali celo moravsko-šlezkem. Konkretalni statusi za sodne uradnike teh treh višjesodnih okrožij za l. 1901. in spremembe do danes kažejo nam ravno nasprotno.

V obče je istina, da je, kakor v vseh, še posebno v teh okrožjih napredovanje sodnih tajnikov sila zastalo nasproti onemu okrajnim sodnikom, ki imajo v zakonu l. 1894. zagotovilo za hitrejši avancement v VII. činovni razred. Vsled tega je pri ravno teh 3 nadsodiščih opaziti, da večina sodnih tajnikov kompetuje od zbornih sodišč k okrajnim sodiščem, kjer pridejo takoj v VII. činovni razred, na kateri bi sicer čakali še leta in leta. L. 1891. bilo je imenovanih za svetovalce v praškem nadsodišču 13 tajnikov in sicer 8 le, ker so bili šli k okrajnim sodiščem; v moravsko-šlezkem nadsodišču 2 in sicer 1 le, ker je šel poprej k okrajnemu sodišču; v graškem nadsodišču 2 in sicer oba, ker sta bila šla k okrajnemu sodišču.

Pisalo se je že večkrat, da to premeščanje nikakor ni v korist sodnemu poslovanju, pač pa je navadno le v znatno gmotno škodo za premeščence in dotedanje okrajne sodnike, katerim se s tem zapreči hitrejši prehod v VII. čin. razred, zajamčen jim po zakonu l. 1894.

Resnično je dalje, da je v nadsodišču praškem sodnih uradnikov VIII. reda, ki imajo nad 20 službenih let, več nego li drugodi. Do 1. marca t. l. bo imelo nad 20 službenih let:

v praškem	nadsodišču okraj. sodnikov	28,	sod. tajn.	100
v graškem	„ „ „	11,	„ „	17
moravsko-šlezkem	„ „ „	—,	„ „	19

Le-ti uradniki imajo v praškem nadsodišču poprek do 2 službeni leti več, nego drugodi. Uzrok tej okolnosti pa ni nova organizacija l. 1897., temuč slabe razmere pred njo, vsled katerih so sama avskultantska leta znašala po 8 let in več.

To je nepobitno posneti iz tega, da so od vseh tistih 128 okrajnih sodnikov in sodnih tajnikov, ki imajo nad 20 let službe, iz dobe pred reorganizacijo l. 1897. samo 4 sodni tajniki, prav tako kakor tudi 4 v graškem nadsodišču, dočim v nadsodišču moravsko-šlezkem ni nobenega sodnega uradnika VIII. č. razreda iz prejšnje dobe in torej tu še nobeden nima petletnice.

Iz konkretalnih statusov pa je dalje razvidno, da je avancement pod nadsodiščem graškim slabši sedaj in da ostane slabši tudi v prihodnje, ako ostane sedanja sistemizacija. L. 1901. je namreč avanciralo sodnih konc. uradnikov VIII. razred v VII. čin. razred:

v nadsodišču praškem	19 od 237	okroglo	8%
v „ mor.-šlezkem	4 „ 119	„	3.4%
v „ graškem	3 „ 96	„	3%

Opomniti še velja, da so dotični novi svetovalci v praškem in mor.-šlezkem prišli vsi v VIII. razred šele l. 1897, v graškem pa jeden že poprej, ter da so imeli službenih let v nadsodišču praškem 24—23 let, v graškem 24—20, v moravsko-šlezkem pa 20—19 let. Zato tudi avancement sodnih pristavov v praškem nadsodišču ni slabši, kakor v graškem; l. 1901. prišli so v obeh v VIII. razred s 14. in 15. službenimi leti, v moravsko-šlezkem pa že z 9. in 10. službenimi leti. V obče velja isto glede imenovanja avskultantov za sodne pristave.

Za bodočnost se da o tem napredovanji sklepati z največjo gotovostjo iz službenih let deželnosodnih svetovalcev (VII. čin. razred), kajti njih odpad je gotov napredek sodnih uradnikov VIII. čin. razreda in s tem tudi naslednjih čin. razredov.

Dne 1. marca t. l. bo imelo črez 30 službenih let:

svetovalcev v nadsodišču praškem	111	od 337	okroglo 33%
» » » mor.-šlezkem	31	» 171	» 17%
» » » graškem	19	» 144	» 13%

— To odstotno razmerje je gotovo merilo, po katerem se bo prihodnjih 10 let vršil avancement sodnih uradnikov VIII. čin. razreda in naslednjih nižjih razredov, ako ostane sedanje neugodno in nepravilno sistemizovanje. Po tem obstoječem sistemizovanju pa mora torej biti avancement v graškem nadsodišču za 20% slabši, nego li v praškem!

Teh neovržnih statističnih podatkov pa ne navajamo morda zato, da bi ovrgli upravičene zahteve odločilnih faktorjev iz Čehov, Morave in Šlezije, nego zato, da nepobitno dokažemo, kakó napredovanje istih sodnih uradnikov v graškem nadsodišču ni boljše, nego li v imenovanih kronovinah — kar bi bilo sklepati na površni pogled radi službenih let najstarih tajnikov —, temuč da je napredovanje pri nas v mnogih ozirih še slabše.

Krivično bi torej bilo za sedanjost in bodočnost, ako bi se sicer poravnal označeni nedostatek v praškem in moravsko-šlezkem, ne pa tudi v graškem nadsodišču. Postopati je v istih treh nadsodiščih popolnem jednako: dokler se avancement sodnih tajnikov in drugih sodnih uradnikov sploh ne uredi, kakor se je že predlagalo, naj se v istih nadsodiščih imenuje »ad personam« za deželnosodne svetovalce jednak odstotni del sodnih tajnikov po njih sedanjem činovnem redu, če imajo že pravico glasovanja (votum). — S tem bo raznim malim zbornim sodiščem tudi znatno pomagano pri sestavi senatov v zmyslu §-a 32 zak. o sodni organizaciji z dne 27. novembra 1896 št. 217 drž. zak. tako, da zaradi pomankanja svetovalcev ne bo treba prelagati dragih razprav, kar se je že dogodilo.

Sličnemu stanju državnopravdnških namestnikov bo lahko pomoči, ker je njih število majhno in ker se je nekaterih justično ministerstvo že spomnilo ob zadnjem sistemizovanju.

Naloga državnega zbora je torej, da vladi ne stavi samo pohlevne resolucije, nego da jej to imenovanje naloži in določi v proračunu potreben znesek, ki po svoji neznatnosti pač ne bo v nobenem razmerju s krivico, v kateri se sedaj nahajajo rečeni sodni uradniki nasproti državnim konceptnim uradnikom drugih strok, in tudi v še manjšem razmerju z odgovornostjo, katero tem uradnikom nalaga poslovanje o najdražjih državljanskih pravicah. Poslanci iz Čehov so doslej storili svojo dolžnost in kakor je bilo čitati v njih listih, se jim je zagotovilo, da se pomakne 50 sodnih tajnikov »ad personam« v VII. čin. razred. Upamo, da ta obljuba je izvirala iz prepričanja o pravi potrebi, ki pa obstoji tudi pri nas, kakor smo ravno dokazali.

Tega dejstva ne morejo prezreti poslanci vzhodnih planinskih kronovin, — informacijo smo jim podali zadostno!

— 0 —

Doneski k zgodovini slovenskega vseučiliškega vprašanja.

III. Slovenska pravoslovna predavanja v Ljubljani.

Gosp. Janko Polec poroča v »Slov. Narodu« leta 1901. št. 281 o zadnjih dneh slov. pravoslovnih predavanj v Ljubljani tako-le: ¹⁾

Dr. pl. Lehmann je predaval do 26. julija 1849. O zaključnem predavanju poroča zopet »Slovenija« v 64. številki: »V Ljubljani 30. julija. Pretečeno sredo smo bili pravdoslovci zadnjikrat v šolski sobi skupaj zbrani; dr. žl. Lehmann je svoj uk v kaznovavni pravdi končal. Z lepo, iskreno besedo, ki je vsem globoko v serce segla, se je ljubljeni učenik od ginjenih učencev poslovil. »Slava, slava!« je bil edini odmev, ki mu je odgovoril. V petek in soboto je bilo izpraševanje. 20 učencev je bilo prašanih, in vidilo se je, de se tudi v slovenskim jeziku natanjko in lahko v kaznovavni pravdi praša in odgovarja, in vsaki stavek z natanjnejšimi dokazi spriča. Perva poskušnja v slovenskim prav-

¹⁾ Glej tudi »Slov. Pravnik« l. 1893 na str. 359 in nasl.

doslovju je bila ta, in hvala Bogu! dobro smo jo obstali. Z veseljem srcem tedaj še enkrat zakličemo dr. Lehmannu: Slava Tebi, verli rodoljub! Spominik, ki ga v naše serca si postavil, bo v večnost nepremakljivo stal — slava, slava Tebi!»

S tem so se pa tudi slovenska pravoslovna predavanja v Ljubljani prenehala. Mažgon je že začetkom julija in čeprav mejtem »Slovenija« poroča, da se mu zdravje »jaderno« boljša, zdihtil vendar svojo dušo dne 24 avgusta 1849.

»Slovenija« prinaša dne 28. avgusta naslednje naznanilo: »Na posebnih listih z britkim sercam in s solznimi očmi beremo: »Slovensko društvo v Ljubljani da žalostni prigodek na znanje, de je gospod Anton Mažgon, kriminalni aktuar pri Ljubljanskimu c. k. mestnimu in deželnimu sodništvu, prestavljavec in učenik avstr. deržavljanskiga prava, odbornik slovenskiga društva, rojen na Jeličnem verhu v Idrijskim kantonu, v 37. letu svoje starosti 24. dan t. m. ob treh zarano na pljučni bolezni previden s smertnimi zakramenti vmerl. Neutrudljivimu rodoljubu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo vse svoje ude in druge domorodce k pogrebu jutri 25. t. m. ob dveh popoldne. V Ljubljani, 24. Avgusta 1849«.

»Slovenija« pristavlja: »Odkritoserčno moramo povedati, da nam je nemili glas od g. Mažgonove smerti kakor goreč meč skozi serce šinil. Vsak je spoznal preveliko zgubo; zakaj taki rodoljubi, kot je bil Mažgon, so redki, redki. G. Mažgon je učil prvi slovenske pravdoslovce splošne deržavljanske postave v slovenskim jeziku in sicer sleherni teden po 11 ur. Samo po sebi se razume, de se je mogel za tako važni uk tudi nekoliko ur pripravljati. On je bil prvi prestavljavec deržavljanske postave in je potrosil le posvetovanjem čez prestavek v odboru vsak teden narmanj 3 ure. Kje pa je čas za prestavljanje, ki ga je do § 797 dognal! In to vse, kakor je bravcam »Slovenije« že znano, je on brez narmanjšiga plačila, brez narmanjšiga zlajšanja v svojih uradnih opravkih — to vse je on iz gole ljubezni do priserčno ljubljene domovine storil. Obljubovalo se mu je sicer po večkrat obnovljeni prošnji zlajšanje v uradovanju; ali to se je odkladalo in odkladalo. Nevtrudljivi rodoljub je bil tedaj neprenehoma naprežen, vendar vse popolnoma in radovoljno opravlja. Tode njegova telesna moč že meseca Julija opeša. On se uleže — in že čez 5 dni ga preti

huda bolezen zadaviti. Novopoklicani zdravnik g. Mader (homeopat) ga sicer v naše neizrečeno veselje popolnoma ozdravi; ali čez kaki 14 dni potem se spokaže, de se je zoper njega druga plućna bolezen zaklela. In ta ga je tudi pod zemljo spravila. Po prestani prvi boleznì se je do zadnje ure veselil, po ministrovim povabilu na Dunaj zastran vstanovljenja slovenske terminologije iti. Žalibog zastoj! Zapustil je 28 let staro vdovo brez otrok.« V isti številki »Slovenija« dalje poroča: »Ljubljana 25. avgusta 1849. Danes popoldne ob dveh so pokopali naše drago — gosp. Antona Mažgona. Vsi tukaj bivajoči udje slov. društva, drugih spoštovavcev in veliko uradnikov ga je k sv. Krištofu spremilo. Ne samo enimu so se solze v očeh lesketale, ko truplo slavniga moža v merzlo jamo zagrebajo. Zemljica bodi mu lahka!«

To je bila žalostna usoda prvega slovenskega pravoslovnega profesorja! Ž njim so bila pokopana tudi slovenska pravoslovna predavanja v Ljubljani.

IV. Slovenska pravoslovna predavanja na vseučilišču v Gradcu.

Dr. Jos. Krainc, ki ga je bila vlada dne 30. decembra 1849 imenovala za docenta »avst. civilnega prava v slovenskem jeziku« na graškem vseučilišču je dne 7. januarja pričel s svojim predavanjem. Prvo leto je imel 26 slušateljev, kar za ono dobo gotovo ni malo (»Novice« l. 1850., str. 139). Tej prvi slovenski stolici sta se pridružili na pravoslovni fakulteti kmalu še dve drugi. 13. marca 1850 je bil namreč imenovan profesorjem cerkvenega prava na graškem vseučilišču znani inomoški profesor dr. Jos. Kopač, ki je predaval dva tečaja 1851. in 1852. kazensko-pravdni red.

Tema dvema slovenskima pravnikoma na graški univerzi se je pridružil še tretji, namreč privatni docent na Dunaju prof. Mihael Skedl, ki je bil dne 25. septembra 1850. imenovan za profesorja finančne vede z obvezo, poučevati kazensko pravo v slovenskem jeziku, za kar mu je bila pa obljubljena posebna renumeracija.

Ta in bogoslovna predavanja so bila naznanjena v lekcijem katalogu v slovenščini in sicer tako-le (gl. »Sl. Narod« l. 1901. št. 268 po priobčilu g. Vek. Kukovca):

Zimski tečaj 1850./51. »Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih. Četrtek od 10 do 11 Dr. Robič.« — »Čez avstrijsko državljansko pravo v slovenskim jeziku bere gospod Dr. Jožef Krainc«, kot docent vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. do 9. ure predpoldnem, v ponedelkih in petkih popoldne od 4 do 5«.

Poletni tečaj 1851. »Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih o petkih popoldne 2—3 Dr. Robič.« — »Avstrijsko državljansko pravo, skozi 7 ur dopoldne od 8 do 9 in popoldne v ponedelkih in petkih od 4. do 5. docent Dr. Jožef Krainc«. — »Red kazenske pravde, četirikrat na teden, popoldan ponedelk in petek od 3 do 4, sreda in sobota od 4 do 5, prof. dr. Janez Kopač.« — »O Avstrijskih kaznovavnih postavah čez hudodelstva, popoldan: v ponedelk od 2 do 3, torek, sreda in sobota od 3 do 4, Dr. Josip Skedl.«

Zimski tečaj 1851./52. »Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih o petkih popoldne 2—3 Dr. Robič.« — »Avstrijsko državljansko pravo, skoz 7 ur, dopoldne od 8 do 9 in popoldan o ponedelkih in petkih od 4ih do 5ih docent Dr. Jožef Krainc.« — »O Avstrijskih kaznovavnih postavah čez hudodelstva; 4 ure v ponedelk od 2 do 3, torek, sreda in sobota od 3 do 4 Dr. Josip Skedl.« — »Red kazenske pravde, 4 ure na teden: popoldne ponedelk od 3 do 4 sreda, petek in sobota od 4 do 5 Prof. Dr. Janez Kopač.«

Poletni tečaj 1852. »Avstrijsko kazensko pravo razlaga skoz 4 ure v ponedelk, torek, sredo in soboto gosp. prof. Dr. Josip Skedl.« — »Avstrijsko državljansko pravo razlaga skoz 7 ur, dopoldne od 8—9, in popoldan v ponedelkih in petkih od 4 do 5 docent Dr. Jožef Krainc.«

Zimski tečaj 1852./53. »Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih v petkih popoldne 2—3 Dr. Robič, coll. publ.« — »Avstrijsko državljansko pravo skoz 7 ur razlaga gosp. Dr. Josip Krainc v ponedelk, torek, sredo, petek in soboto od 8—9ih dopoldne in v ponedelk in petek od 4—5ih popoldne.« — »Novo knjigo kazenskih postav čez hudodelstva razlaga skoz 4 ure na teden, ponedelk, torek, sredo in saboto od 3—4 popoldne gosp. Prof. Dr. Josip Skedl.«

Poletni tečaj 1853. »Vaja v razlaganju kersanskega nauka o petkih popoldne 2—3. Prof. Robič.« — »Avstrijsko

državljansko pravo skoz 7 ur razlaga gospod Dr. Krainc v ponedlek in saboto od 8—9ih dopoldne in v ponedlek in petek od 4—5ih popoldne.« — »Novo knjigo kazenskih postav čez hudodelstva, pregreške in prestopke razlaga skoz 4 ure na teden, ponedlek, torek, sredo in saboto od 3 do 4 popoldne gospod Dr. Josip Skedl.«

Zimski tečaj 1853./54. »Vaja v slovenskih pobožnih nagovorih o petkih popoldne 2—3 Dr. Tosi.« — »Novo knjigo kazenskih postav čez hudodelstva skoz 4 ure na teden, ponedlek, torek, sredo in saboto od 3—4 popoldne gospod Dr. Josip Skedl.«

Poletni tečaj 1854. »Vaja v krščanskim nauku o petkih popoldne 2—3 Prof. Tosi.« — »Knjigo kazenskih postav čez hudodelstva razlaga skoz 4 ure na teden, ponedlek, torek, sredo in petek Dr. Jože Skedl.« — —

Gosp. J. Pollec pripoveduje nadalje (»Slov. Narod« l. 1901. išt. 270):

Število slušateljev slov. predavanj pa se je, žalibog, jelo vedno bolj krčiti. Vzroki tega žalostnega pojava so bili mnogovrstni. Prvič so se Slovenci vsled raznih razmer Gradca sploh ogibali, na Dunaj so vabile Kranjce Knafflove ustanove, nova železniška zveza je tudi pripomogla, da je pohajalo vedno več dijakov na Dunaj, na drugi strani pa Slovenci niso mogli imeti pravega veselja, obiskovati slovenska predavanja, ker v javnem življenju niso imeli prilike slovensko uradovati in tudi izpitov niso mogli delati v materinščini.

V »Novicah« 1852. l. 18. avgusta toži dr. Bleiweis, da se število slušateljev Krainčevih predavanj tako krči, in zahteva slovenska uradovanja v trdnem prepričanju, da je zatiranje slovensščine v javnem življenju vzrok propadanja slov. predavanj.

Dne 25. jan. 1854. pa je naznanil dr. Krainc ministru da mora »wegen Mangel an Zuhörern« predavanja ustaviti. Ministrstvo je to odpoved vzelo z razpisom dne 25. febr. na znanje.

Še jeden tečaj je potem predaval prof. Skedl o kazenskem pravu in do l. 1856. prof. Tosi na bogoslovni fakulteti.

Na to so pa slovenska predavanja na vseučilišču ponehala in ves napor slovenskega naroda, pridobiti si tudi to pravico, je bil do sedaj zaman.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dogovorjeno sodišče (§ 104 jur. pr.) ni, da bi moralo biti označeno imenoma.

V pogodbi med gledališkim ravnateljem B. in igralcem M. sta stranki glede sodne pristojnosti za spore iz te pogodbe določili, da je pristojno okrajno sodišče vsakokratnega domovališča ravnatelja B. Ker je igralec M., ki se je bil s to pogodbo angažiral ravnatelju za zimske predstave v Ljubljani in za poletne predstave v Francovem, dne 13. novembra 1901 pogodbo enostransko razrušil in zapustil Ljubljano, sprejemši nov engagement v Libercih, vložil je v Ljubljani bivajoči ravnatelj B. pri okr. sodišču v Ljubljani proti njemu tožbo na izpolnitev pogodbe.

Tožbo je okrajno sodišče radi nepristojnosti »a limine« zavrnilo, ker toženec svojega rednega domovališča nima v Ljubljani in pristojnost tega okr. sodišča tudi sicer ni utemeljena: niti v določbi §-a 88 odst. 1. jur. pr., kajti ni dogovora, da je z ustanovitvijo kraja izpolnitve ustanovljena tudi pravica, tožiti v tem kraju; niti po §-u 104 *ibid.*, kajti iz določbe tega paragrafa, da se stranke smejo podvreči sodišču, ki je samo na sebi nepristojno, izhaja, da se mora sodišče, katero naj se dogovori, imenoma navesti, kajti sicer se ne dá presojati, če je dotično sodišče samo na sebi nepristojno.

C. k. r. deželno rekurzno sodišče v Ljubljani je vsled rekurza tožnikovega s sklepom od 12. decembra 1901, opr. št. R III 246/1-1 sklep prve stopinje razveljavilo in zaukazalo rešitev tožbe ne glede na razloge, s katerimi se jo je bilo zavrnilo.

Razlogi.

Rekurzno sodišče ne more pritrditi mnenju sodišča prve stopinje, da bi stranke mogle dogovoriti samo imenoma označeno sodišče, ker za tako utesnjujočo razlago ne govori niti besedilo, niti načelo predpisa §-a 104 jur. pr., temveč je po tem predpisu smatrati tak dogovor za zadosten, ki z gotovostjo iz-

reče, kateremu, če tudi ne po imenu označenemu sodišču se hočete stranki podvreči. Ako je po mnenju prvega sodišča imenska oznamba dogovorjenega sodišča zato potrebna, da je moči presoditi, če sta se stranki podvrgli sodišču, ki je samo na sebi nepristojno, treba je temu pripomniti, da je za presojo pristojnosti merodajen čas vložene tožbe, in da prorogacija postane aktualna samo takrat, kedar je poklicano sodišče za časa vložene tožbe samo na sebi nepristojno, če tudi je bilo poprej kedaj, ali pa za časa dogovora samo na sebi pristojno.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 14. januarja 1902 št. 406 potrdilo odločbo rekurznega sodišča iz njegovih razlogov.

I. K.

b) Nična je vročitev sodnega rešila v slovenskem jeziku, če se kasneje upravnim potom dožene, da bi bilo moralo biti izdano v nemškem jeziku. Moč nadzorstvene pritožbe.

Ivan P. iz Ljubljane je hotel svojim trem ned. otrokom podariti vsakemu 2000 K in te odpravščine vknjižiti na svojih posestvih. Zato je pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani kakor nadskrbstvenem oblastvu dne 4. avgusta 1898 s slovensko vlogo prosil, da naj se otrokom postavi kurator »ad actum«.

Okrajno sodišče je s slovenskim sklepom z dne 5. avgusta 1898 imenovalo kuratorjem K-a in s slovenskim sklepom z dne 2. septembra 1898 odobrilo slovensko darilno pogodbo v zgoraj označenem zmislu ter zaukazalo nje zavarovanje pri posestvih očeta, daritelja Ivana P. To se je tudi zvršilo.

Jožef Sch., trgovec v Jägerndorfu, ki je imel proti Ivanu P. več zvršljivih terjatev za okolo 1200 K, je pa po svojem zastopniku, odvetniku dr. K. v Jägerndorfu, vložil dne 5. maja 1899 nemško prošnjo, naj se že postavljenemu ali pa novemu kuratorju zaukaže izbrisati otroške terjatve, ker je Ivan P. svoja plačila ustavil in ker njegova posestva niso toliko vredna, da bi prišel do pokritja kak upnik, ki bi se vknjižil za otroškimi terjatvami, katere se potemtakem dajo izpodbijati.

Okrajno sodišče je nato z nemškim odlokom z dne 8. maja 1899 zaukazalo kuratorju K., da mora takoj ukreniti izbris

otroških zastavnih pravic in dotično izbrisno dovolilo predložiti v 8 dneh za nadskrbstveno potrdilo.

Ker se izbrisno dovolilo ni predložilo, je upnik Jožef Sch. po drju K. v Jägerndorfu vložil dne 26. septembra 1899 novo nemško prošnjo in izjavil, da se zadovolji s prednostno izjavo, katero mu je kurator K. izvensodno že obljubil. Okrajno sodišče je na to z nemškim sklepom istega dne zaukazalo kuratorju K., da naj predloži v 8 dneh prednostno izjavo.

Kurator K. in dolžnik Ivan P. sta pa pri sodišču na zapisnik izjavila, da kurator K. ni legitimiran izdati prednostne izjave in da vanjo tudi zakoniti zastopnik otrok Ivan P. ne privoli. Vsled tega je okrajno sodišče s sklepom z dne 15. oktobra 1899 odklonilo predlog upnika Jožefa Sch.

Rekurzu Jožefa Sch. je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani ugodilo in s sklepom od 29. oktobra 1900 (R III 262/00) okrajnemu sodišču zaukazalo, da naj reši predlog Jožefa Sch. ne glede na prejšnji odklonitveni razlog. Ta sklep je potrdilo tudi c. kr. najvišje sodišče in nato je okrajno sodišče s sklepom z dne 22. decembra 1900 zaukazalo kuratorju K., da naj načrt prednostne izjave predloži v 14 dneh.

Kurator K. je potem res predložil načrt prednostne izjave in sicer v slovenskem jeziku, a je v svoji, tudi slovenski vlogi prosil, naj se prednostna izjava v interesu otrok ne odobri.

C. kr. okrajno sodišče je na to izdalo v slovenskem jeziku sklep z dne 18. januarja 1901 in izreklo, da se načrt prednostne izjave ne odobri, češ da bi Jožef Sch. svoj čas bil moral sam varovati svoje koristi in da to, če je zamudil rok za izpodbojno tožbo, ne more škodovati ned. otrokom, katerih interese morata zastopati kurator in sodišče.

Ta sklep se je zastopniku Jožefa Sch., odvetniku drju K. v Jägerndorfu vročil dne 21. januarja 1901. Dr. K. pa ni vložil rekurza, ampak je šele majnika meseca 1901 vložil na predsedstvo c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani nadzorstveno pritožbo, češ da se mu sploh ni bilo treba ozirati na ta vročeni sklep okrajnega sodišča, ker je bil izdan v slovenskem, torej njemu neznanem jeziku.

C. kr. deželnosodno predsedstvo je potem vsled te nadzorstvene pritožbe ukazalo okrajnemu sodišču, da naj drju K.

kot zastopniku Jožefa Sch. izda svoj sklep z dne 18. januarja 1901 v nemškem jeziku, ker je ta sklep končno rešilo vlog Jožefa Sch. z dne 5. maja 1899 in 26. septembra 1900, ki sta bili sestavljeni nemško, in da ostane rok za pravne pomočke odprt.

C. kr. višjesodno predsedstvo v Gradcu je temu ukazu pritrdilo iz njegovih, obstoječim jezikovnim naredbam, osobito min. naredbi od 15. marca 1862, št. 865 pr. t. 4 in od 18. aprila 1882 št. 20513 popolnoma primernih razlogov, toda z izključenjem dostavka, da »ostane rok za pravne pomočke odprt«.

Dotatno k intimatu tega višjesodnega ukaza je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani kot rekurzno sodišče na nadzorstveno pritožbo Jožefa Sch., kolikor je bila naperjena tudi proti pravni veljavi vročitve slovenski izdanega sklepa okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 18. januarja 1901, izdalo naslednji sklep z dne 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1:

»Vročitev slovenski izdanega sklepa, ki se je izvršila dne 21. januarja 1901 pritožitelju v roke njegovega zastopnika, se izreka za nično in pravno neveljavno.«

Razlogi.

Sodeči senat ne more pretresati vprašanja, v katerem jeziku da je bilo odpraviti in pritožitelju izdati poprej navedeni sklep okrajnega sodišča v Ljubljani, ker je mnenja, da je to vprašanje odločiti administrativnim potom.

To se je v tem slučaju tudi zgodilo. Kajti z rešilom c. kr. deželnosodnega predsedstva v Ljubljani z dne 3. junija 1901 Praes. 1226/17—1, kateremu je pritrdilo tudi c. kr. višjesodno predsedstvo v Gradcu, naročilo se je okrajnemu sodišču v Ljubljani, da naj tozadevni sklep izda pritožitelju v nemškem jeziku, ker je ta sklep končno rešilo vlog Jožefa Sch. z dne 5. maja 1899 in 26. septembra 1900 opr. št. Nc 639/98-4 in 8, kateri sta bili podani v nemškem jeziku.

Tako so vprašanje, v katerem jeziku da je bilo ta sklep izdati prositelju, kompetentna administrativna oblastva odločila, da bi se bilo moralo to zgoditi v nemškem jeziku.

Na podlagi te odločbe je sedaj pretresati vprašanje, ali se je sklep z dne 18. januarja 1901 opr. št. Nc 1639/98-14, izdan v slovenskem jeziku, katerega pritožitelj ne zna, vročil zastopniku Jožefa Sch. pravilno in pravnoveljavno. To treba zanikati; kajti ako je stranki na njeno nemško vlogo izdati in vročiti sklep v nemškem jeziku, onda ne more biti izdaja sklepa za stranko v slovenskem, zanj vrhutega nerazumljivem jeziku, in vročitev sklepa pravilna in pravnoveljavna.

Izreči je torej, da vročitev slovenski izdanega sklepa c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 18. januarja 1901 opr. št. Nc 1639/98-14, ki se je zvršila dne 21. januarja 1901 pritožitelju, odnosno njegovemu zastopniku, je nična in pravnoneveljavna. —

C. kr. okrajno sodišče je na to izdalo nemški sklep od 6. julija 1901, v katerem sta doslovno navedena zgorajšnja ukaza c. kr. deželnosodnega in višjesodnega predsedstva, ter je ob enem vročilo vsem vdeleženim strankam sklep c. kr. deželnega rekurznega sodišča od 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1 in priložilo nemški odpravek svojega sklepa od 18. januarja 1901 Nc I 1636/98-14.

Zoper ta sklep, s kojim se je, kakor rečeno, zavrnila odobritev prednostne izjave, je Jožef Sch. po dru. K. sedaj vložil meritoren rekurz, češ, da mu je bil sklep dne 12. julija 1901 vročen.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je s sklepom od 31. julija 1901 R III 166/1-1 rekurzu ugodilo in izreklo, da je prednostno izjavo za ned. otroke nadskrbstveno odobriti, kajti ugotovljeno je že, da je kurator K. zavezan predložiti zadevno listino za odobrenje in ta listina je tudi že bila predložena in gre torej samo za vprašanje, če tudi v formalnem oziru ustreza zakonitim zahtevam ali ne.

Proti temu sklepu sta Ivan P. in kurator K. vložila revizijski rekurz, v katerem sta dolžnost, izdati za otroke prednostno izjavo, izpodbijala, nadalje pa tudi ugotovljala nedopustnost rekurza, kateremu se je ugodilo, ter ničnost postopanja nastopno :

Jožefu Sch. se je prvosodni sklep z dne 18. januarja 1901 Nc 1639/98-14, s katerim se je odklonila odobritev prednostne

izjave, vročil že dne 21. januarja 1901, a on ni vložil pravočasno zakonite pritožbe. Da je bil sklep izdan v slov. jeziku, to ni bilo nezakonito in ni moglo ovirati ali brezuspešiti pravilne vročitve Jožefu Sch. Nezakonito je pa na pr., da se v slovenskih pravnih (§ 17 statuta za c. kr. najvišje sodišče) ne vročajo slovenske vrhovnosodne odločbe. Ko so pa zadnji čas začele stranke vračati nemške odločbe in prositi slovenskih odpravkov, izreklo je c. kr. najvišje sodišče (12. marca 1901 št. 3391),¹⁾ da ponovne vročitve zakon ne pozna. V zakonu pa tudi ni podlage za to, da bi se zadevni prvosodni sklep, ki je bil Jožefu Sch. vročen že dne 21. januarja 1901, čez pol leta zopet vročil. Potom uprave se ne dajo krajšati pravice, katere so si bili interesentje pridobili potom pravosodja. Na tak način bi bilo mogoče čez leta in leta izpodbijati pravnomočne sklepe jedino le radi tega, ker niso bile izdane v tistem jeziku, katerega je en interesent popolnoma vešč. — Pritožbo Jožefa Sch. de pr. 19. maja 1901 pri prezidiju c. kr. deželnega sodišča je druga instanca v Gradcu rešila z nalogom od 20. junija 1901 Praes. 6830/17-1 tako, da je izdati prvosodni sklep Nc 1639/98-14 v nemškem jeziku, toda brez pristavka »unter Offenhaltung der Rechtsmittelfrist«. Tega drugače ni mogoče umeti, kakor tako, da se je vročitev že s slovenskim sklepom izvršila in da izdaja nemškega odpravka ne odpira novega roku za pritožbe. — Očividna ničnost se je potem pripetila s sklepom c. kr. dež. sodišča od 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1, s katerim se izreka, da vročitev prvosodnega sklepa Nc I 1639/98-14, zvršena dne 21. januarja 1901, je nična in pravnoneveljavna. C. kr. deželno sodišče ni moglo nastopiti kakor rekurzno sodišče, ker sploh nikak rekurz podan ni bil, ampak je bila pritožba Jožefa Sch. le pritožba v smislu §-a 78 zakona o sod. org. C. kr. deželnega kakor rekurznega sodišča postopanje involvira torej v tej točki ničnost, katero je uradoma upoštevati osobito tedaj, ko se gre za jako važne posledice njegovega sklepa. Po vsem tem pa najnovejši rekurz Jožefa Sch. de pr. 19. julija 1901 Nc I 1639/98-21 ni dopusten. Naperjen je proti prvosodnemu sklepu z dne 18. januarja 1901, ki je že davno pravnomočen, ker je bil že 21. januarja 1901 pritožitelju vročen.

¹⁾ Glej. »Slov. Pravnik« 1901 na str. 211.

Tega ne more spremeniti administrativni ukaz glede izdaje sklepa tudi v nemškem jeziku, niti sklep c. kr. deželnega sodišča od 24. junija 1901 glede razveljavljenja vročitve, ker je sam na sebi ničn. Na to se ne ozira sklep c. kr. deželnega sodišča, proti kateremu se sedaj pritožujeva, sklep, ki meritorno rešuje stvar z že pravnomočnim prvosodnim sklepom, namesto da bi bil rekurz pritožitelja radi nedopustnosti zavrnil.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 10. septembra l. 1901. št. 12465 revizijski rekurz zavrnilo in sklep rekurznega sodišča potrdilo, ne da bi se v svojih razlogih izrazilo o formalnih ugovorih revizijskega rekurza.

Razlogi.

Izpodbijani sklep je za kurande ugodnejša posledica iz okrajnosodnega naloga z dne 8. maja 1899. Skrb kuratelnega sodišča za koristi kurandov se ne more nanašati na to, da bi se vzdržali očitno suspektni posli. Nadaljni ugovori rekurza so odstranjeni z rekurznosodnima sklepoma od 29. oktobra 1900 in 24. junija 1901. Dolžniku Ivanu P. pa je prepuščeno, uveljaviti nasproti upniku Jožefu Sch. svojo trditev, da so njegove terjatve na drug način pokrite, in tako doseči pravnim potom izbris njegovih, sedaj prednost uživajočih zastavnih pravic.

c) Slučaj §-a 51 civ. pr. r.

Ivana Z. je tožila K-a pri c. kr. okr. sodišču v Laškem trgu zaradi 819 K 12 h. Sodišče je zavrnilo to tožbo.

Vsled tega je tožiteljica vložila tožbo pri c. kr. okrožnem trgovinskem sodišču v Celju, katero je odredilo dan za prvi narok in potem vsled toženčevega odgovora tudi dan za sporno razpravo. Na tej razpravi pa je storilo sodišče sklep, da se izreče nepristojnost sodišča in se tožba uradoma zavrne po §-u 43 c. p. r.; dalje je izreklo, da mora tožiteljica plačati tožencu odmerjene pravdne stroške v 14 dneh.

Razlogi:

Predmet tožbe je ostanek kupnine v znesku 857 K 45 h, od katerega si je tožiteljica odtegnila toženčevo protiterjatev v

znesku 38 K 33 h tako, da bi smela terjati še 819 K 12 h. Za pristojnost je odločilen samo ta ostanek, ki pa ne presega zneska 1000 K. Vsled določbe §-a 51. zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. spadajo tudi prepiri iz trgovinskih poslov le takrat pred trgovinsko sodišče, kedar presega prepirni predmet 1000 K.

Dasiravno toženec ni ugovarjal proti pristojnosti tega sodišča niti pri prvem naroku, niti v svojem odgovoru na tožbo, se je v le-tem slučaju uradoma oziralo na nepristojnost sodišča in sicer iz razlogov §-a 104 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110, drž. zak. in §-a 240 c. pr. r. Določba glede stroškov se upira na § 41 c. pr. r.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradcu je vsled rekurza tožiteljice Ivane Z. izpodbijani sklep glede izreka o nepristojnosti potrdilo, glede stroškov pa rekurzu ustreglo in izpodbijani sklep tako izpremenilo, da mora vsaka stranka trpeti sama svoje stroške.

Razlogi.

Glede zneska, ki je odločilen za pristojnost sodišča, treba se je po §-u 54 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. ozirati na čas, kedaj se vloži tožba, in je po §-u 41 istega zakona vzeti za podlago tožiteljeve navedbe.

Tožiteljica zahteva od toženca za njemu prodano blago konečni znesek 857 K 45 h, oziroma po odbitku protiterjatve 819 K 12 h. Edino le ta znesek more biti glede pristojnosti odločilen; ker pa spadajo prepirne zadeve, katerih predmet ne presega 1000 K, po §-u 49 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. pred okrajno sodišče, bil je sklep okrožnega sodišča, ki je uradoma odklonilo pristojnost, v zakonu utemeljen.

Brez pomena je to, da je toženec že v svojem odgovoru na tožbo in pri sporni razpravi obstanek tožiteljčine terjatve za prodano blago sploh, t. j. v celoti zanikal — tožiteljica namreč trdi, da je bila njena terjatev še veliko večja od 1000 K, pa da je od toženca tudi že nekaj prejela — ker to vprašanje ne pride v poštev, kadar se sodi o pristojnosti. V glavni stvari je torej bilo rekurz, ki je neutemeljen, zavreči.

Utemeljen pa je glede izreka o stroških zaradi tega, ker se je tudi toženec spuščal v pravdo in na ta način provzročil, da so nastali stroški (§ 51 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak.). Po isti zakonovi določbi se pa tudi tožiteljici za ta rekurz, ki je glede glavne stvari itak ostal brez uspeha, niso mogli pripoznati stroški.

Vsled toženčevega revizijskega rekurza, v katerem je toženec povdarjal, da res pri prvem naroku nepristojnosti sodišča ni ugovarjal, ker je bilo okrožno sodišče tožbo sprejelo in že na ta način svojo pristojnost izreklo, da se je pa tudi v pravdo moral spuščati, ker bi bil sicer kontumaciran, je c. kr. najvišje sodišče sklep c. kr. višjega deželnega sodišča popolnoma potrdilo z ozirom na njegove razloge, katerih toženec v svojem revizijskem rekurzu ni mogel izpodbiti.

Dr. J. Hrašovec.

XV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Letošnja glavna skupščina »Pravnika« se je vršila dne 27. januarja v ljubljanskem »Nar. domu«. Udeležba je bila od strani ljubljanskih društvenikov jako lepa.

I. Društveni načelnik g. dr. Ferjančič je ob 9. uri zvečer otvoril zborovanje z nagovorom, v katerem je najprvo omenjal mnogih in stalnih zaslug lani umrlega, mnogoletnega društvenega blagajnika in naposled računskega pregledovalca, g. Ivana Gogole. Nadalje je poudarjal, da smo lahko zadovoljni s prošlim društvenim letom, ker v njem se je delovanje »Pravnika« razširilo in poglobilo, kakor bo razvidno iz tajnikovega poročila. Izreka zahvalo uredniku »Slov. Pravnika«, dr.-u Majaronu, nadalje gospodu Kavčniku za inicijativo pri znanstveno-poljudnih predavahjih, med katerimi se je odlikovala pravna stroka po g. Wengerju. Sosebno veselo je, da se je društvo »Pravnik« zopet po zaslugi g. Kavčnika lotilo nadaljevati priročno zbirko zakonov v slov. jeziku. Delovanje naše je v tesni zvezi z ljubljanskim vseučni-

liškim vprašanjem in pripravlja njega ugodno rešitev; ko pride to, pride tudi za društvo »Pravnik« zлата doba. Končno naznani dopis ljubljanskega župana, da naj bi društvo določilo tri zastopnike za odbor, ki hoče stalno delovati za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

II. Tajnik g. dr. Vl. Foerster je podal nastopno letno poročilo:

Slavna glavna skupščina!

Živahnejše, nego marsikatero prejšnje leto se je pojavljalo delovanje društva „Pravnika“ v preteklem 13. letu njegovega obstoja.

Podajajoč svoje letno poročilo, more se odbor ponašati, da je izvršil vsa pripravljala dela za izdajo III. zvezka društvene zbirke slovenskih zakonikov in izročil je že tiskarni dogotovljeni rokopis „Izvršilnega reda“, ki izide na svitlo julija meseca t. l. Zasluga je to gosp. sodnega tajnika Ivana Kavčnika, ki je, specialist v stroki izvršilnega prava, vredil rokopis za to slovensko izdajo vsem pravnim krogom in tudi lajiku prepotrebne „Izvršilnega reda“. Vredil jo je v obliki moderne, z odločbami najvišjega sodišča, z ukazi ministrstva in s stvarnimi dodatnimi predpisi opremljene ročne izdaje, ki jo bo dičila skrbno določena, duhu zakona in pravilne ljudske govornice vstrežajoča terminologija. Gospodu tajniku Kavčniku, ki bo o tej izdaji v poznejšem delu današnjega vzporeda nadrobneje poročal, gre za vestnost, s katero se je zavzel za svoje delo, neomejeno priznanje in za hitrost, s katero ga je dovršil, občudovanje ter mu bodi izrečena na tem mestu prav topla zahvala občnega zbora. (Iskreno pritrjevanje).

Beležiti sme odbor v vrsti svojih činov tudi prireditve ljudskih znanstveno-poljudnih predavanj, s katerimi se je započelo letošnje zimsko sezono v Ljubljani. Prireditve teh predavanj se je zasnovala spričo inicijative odbora društva „Pravnika“ in je naglašati tu zopet zasluge gospoda sodnega tajnika Kavčnika, ker je on misel to sprožil in jo neomahljivo dognal do vresničenja. Združil se je odbor „Pravnika“ z odboroma „Slovenske Matice“ in „Društva kranjskih zdravnikov“ ter je v odseku njih odposlancev (društvo „Pravnik“ so zastopali gg. Kavčnik, Wenger, dr. Majaron) dognal vzpored predavanjem, ki so se opravila dosle za občnega zanimanja ljubljanskega občinstva ob nedeljah v risalnici mestne dekliške šole, ozir. v dvorani „Mestnega doma“. Za vse formalnosti pri prireditvi teh predavanj je skrbel naš odbor. Predavali so dosle g. prof. Vrhovec „o nekdanjih pokopališčih ljubljanskih in o ustanovitvi pokopališča pri sv. Krištofu“ (dvakrat), gospoda dr. Praunseis in dr. Krajec „o sestavnih delih človeškega telesa“ (dvakrat), gosp. dež. svetnik Wenger „o civilnem in kazenskem pravosodstvu nekdanj in sedaj“, in gospod zdravstveni svetnik dr. Kopriva „o tuberkulozi“.

Glavna zaslomba je društvu njegovo glasilo „Slovenski Pravniki“, katerega je izdalo lani XVII. letnik. Vrednik mu je bil dr. Danilo Majaron, v svoji vrsti neprecenljiv vrednik, ki mu je vidna skrb na napredku tega, za nas vedno bolj važnega strokovnega lista. Odboru je došlo od odličnih veljakov in vrednikov drugih jurističnih listov že mnogo priznanja za zanimivo in tehtno vsebino našega glasila in moremo se torej z njim le ponašati.

Pregled zadnjega letnika „Slov. Pravnika“ nas pouči, da je bil v svojih razpravah in člankih tudi po strokah pravne vede zelo raznovrsten in mnogostranski.

Posebno številne so razprave iz kazenske stroke. Zasluga gre tu gosp. svetniku Wengerju, ki podaja skušenosti svoje prakse v dveh člankih, naslovljenih „kako pridemo pri pravosodstvu o prestopkih kaz. zakona do višje dovršenosti?“ in „kedaj neha kaznjivost prestopka po § 17. tisk. z.“ ter ne manj uspešno v svojih kratkih noticah „Pravni drobiž“. Tudi kazenskopravni red obravnava g. Wenger v članku „k patologiji poizvedeb o kazenskem postopanju“. Isto stroko zadeva anonimni članek „Rok za pritožbe zoper odmero stroškov v slučaju prestopkov“. Na torišče moderne, zanimanje najširjih krogov bodočih kriminalno-psiholoških teorij je stopil nadobudni mladi pisatelj cand. iur. Janko Polec, ki podaja jasno in točno razpravo o italijanskih „novih kriminalističnih šolah“, o antropologični in sociologični šoli. Sorodna tej razpravi sta psihiatrični članek dr. Ivana Robida „o presodnosti normalnega človeka“ in poročilo iz predavanja na VIII. antialkoholskem kongresu Dunajskem „Alkoholizem s pravnega stališča.“ — Dve razpravi zadevate hipotekarno pravo i. s. dr. Metod Dolenčeva „More li zastavni dolžnik še ne izbrisano hipoteko odstopiti novemu upniku na tistem mestu, kjer je prvotno upisana?“ in dr. Fran Mohoričeva „o pravnem značaju zemljišča, solastnega vsled odkupa služnosti več zemljiščem“. — Civilnopravni red je predmet razpravi dr. Milana Škerlja „o rabokupnem postopanju“ in essayu Karola Wengerja „o napredku v justični reformi“. — Izvršilni red razpravljata dr. Fran Mohorič v člankih „o izvršljivosti neiztoženih obresti“ in Henrik Sturm „o zavezančevem predlogu, da naj se ustavi zvršilo in izjavi tirajočega upnika o njem“. — Posebno pozornost zasluži predavanje dr. Ivana Žolgerja o perečem in težkem vprašanju političnega interesa glede „jamstva za poškodovanje ob uporih“. — Zvest sotrudnik je ostal listu dr. Ivan Žmavc, ki podaje razprave „o glavnih pojmih politične ekonomike“. — Skrb je posvetil naš list sodni upravi v teritoriju graškega nadsodišča, objavil je članka „avancement sodnih uradnikov iz 8. v 7. čin in dalje“ in „novo sistemizovanje višjih sodnih uradnikov“. Oba članka sta vzbudila po svoji aktualnosti pozornost in došla sta do splošnega razširjenja, ko so ju ponatisnili slovenski dnevnik na uvodnem mestu. — Pa tudi jezikovno vprašanje se je vpoštevalo v zadnjem letniku in to v hrvatskem dopisu dra I. Z. „Zora puca — bit će dana“ ter v članku „Za jednakopravnost slovenščine pri nadsodišču v Gradcu“. — Lani toli živo razpravljanega vprašanja o ustanovitvi univerze v Ljubljani se je priprijel tudi

naš „Slovenski Pravniki“ ter je objavil „Doneske k zgodovini slovenskega vseučiliškega vprašanja“, zvest že pred leti si dani nalogi, da objavlja in hrani vse, kar more nekdanji zgodovini zaželjenega tega zavoda služiti. — Omeniti je končno še treh obširnih nekrologov, posvečenih spominu dr. Alfonza Mosche-ta, dr. Ferdinanda Dominkuša in Alojzija Prazhaka in pa arhivalistiškega objavljenja P. pl. Radicsa „Ukaz cesarja Franca I. z l. 1814. v slovenskem jeziku“.

S tem je podan pregled znanstveno-razpravnega dela, kateremu pa sledi v vsaki številki lepa izber odločeb najvišjih instanc iz pravosodne prakse, iz upravnega ter disciplinarnega prava, dalje književna poročila in razne vesti iz društvenih in pravniških krogov.

Da povzbudi kolegialne vezi med pravniki, je priredilo naše društvo dne 16. junija kar najbolje vzpeli izlet v tržaško okolico, na Opčine in po Štefanijski stezi ozir. Napoleonski cesti na Prosek, kjer mu je bila prilika, združiti kranjske in primorske pravnike k prijateljskemu, prisrčnemu sestanku, ki ostane vsem vdeležencem v prijetnem spominu.

Da se pridruži splošnemu gibanju, ki je se vnelo lansko leto v vseh slojih slovenskega naroda za pridobitev univerze v Ljubljani, je sestavil odbor kot zastopnik v to najprvo poklicanega strokovnega društva, peticijo, ki se predloži poslanski zbornici držav. zboru, sklicujoč se v njej na obsežno gradivo, ki služi za vsebino peticiji ozir. spomenici, ki jo je predložilo društvo „Pravniki“ skupaj s „Slovensko Matico“ in „profesorskim zborom bogoslovnega zavoda ljubljanskega“ leta 1898.

Dne 24. junija je umrl našemu društvu zvest član, njega soustanovnik in 10-letni odbornik ter bivši blagajnik g. notar Ivan Gogola. Izgubilo je v njem društvo vnetega prijatelja in podpornika, odbor pa ljubeznjivega člana in značajnega kolego, ki mu ostane ohranjen v zgodovini našega društva najčastnejši spomin.

V društvenem oboru so bili, izvoljeni na občnem zboru dne 26. januarja 1901, načelnik dež. sod. sv. dr. Andrej Ferjančič, njega namestnik dr. Danilo Majaron, tajnik sodni pristav dr. Vladimir Foerster, blagajnik odv. kandidat dr. Anton Švigelj, knjižničar sodni tajnik Ivan Kavčnik, odborniki: dež. sod. sv. Karol Wenger, odvetnik dr. Makso Pirc in sodni pristav Ivan Milčinski. Vnanji odborniki so bili ministerialni tajnik dr. Janko Babnik na Dunaju, odvetnik dr. J. Hrašovec v Celji in odvetnik dr. I. Zuccon v Pulji. Računskima pregledovalcema sta bila izvoljena odvetnik dr. Ivan Munda in notar Ivan Gogola.

Podavši s tem o delovanju tega odbora letno poročilo, prosim, da izvoli občni zbor to poročilo odobriti.

III. Blagajnik g. dr. Ant. Švigelj je poročal o društvenih dohodkih in izdatkih v prošlem letu, o sedanjem stanju premoženja in blagajnice ter o proračunu za bodoče leto.

A. Dohodki:

1.) Blagajnični prebitek iz računa za upravno leto 1900 in v tem letu natekle 4% obresti od hranilne knjižice mestne hranilnice ljubjanske št. 29926 za l. 1900	K	348·71 vin.
	„	33·63 „
	K	382·34 vin.
2.) Za leta do incl. 1900 plačani zastanki članarin in naročnin	K	1.147·35 vin.
3.) Za leto 1901 plačane članarine in naročnine in kupnina za 3½ letnike „Slovenskega Pravnika“	„	2.809·25 „
4.) 4%-ne obresti od hran. knjižice št. 29925 za leto 1901	„	33·67 „
Skupaj	K	4.372·61 vin.

B. Izdatki:

1.) Račun „Narodne tiskarne“ za tisek „Slov. Pravnika“	K	1.457— vin.
2.) Uredniški in pisateljski honorari in sicer za leti 1900 in 1901	„	1.446·66 „
3.) Najemščina za društveno sobo	„	216— „
4.) Društveni časniki	„	97·84 „
5.) Knjige za društvo ter prispevki v svrhu izdaje „izvršilnega reda“	„	128·58 „
6.) Za lepake o javnih predavanjih	„	45— „
7.) Objava smrti pok. g. Gogole	„	15·24 „
8.) Stroški urednikove, tajnikove in sos. blagajnikove korespondence, opomini, poštni nalogi, poštno pristojbine, novoletnina i. t. d.	„	60·32 „
Skupaj	K	3.466·64 vin.

Ako se dohodki K 4.372·61 primerjajo z izdatki K 3.466·64 se pokaže čistega prebitka iz tega računa K 905·97 vin.

C. Društveno premoženje:

1.) Prebitek iz tega računa	K	905·97 vin.
2.) Zaostanki na naročninah in članarinah glasom izkaza	„	746·40 „
3.) Za leto 1902 naprej že plačane naročnine in članarine	„	579— „
4.) Knjižnica, časniki, sobna oprava	„	45— „
5.) Regres k 6. točki izdatkov.	„	45— „

D. Blagajnično stanje:

1.) Prebitek iz računa za 1901	K	905·97 vin.
2.) Za l. 1902 plačane naročnine in članarine	„	579— „
Skupaj	K	1.484·97 vin.

Od teh je naloženih na knjižici mestne hranilnice ljubljanske št. 29926 kot glavnic K 1.067·71 vin.
 4%-ne obresti do konca l. 1901 znašajo „ 67·30 „
 V blagajni pa je razpoložnine „ 349·96 „
 Skupaj K 1.484·97 vin.

G. poročevalec je podal tudi proračun za l. 1902. in potem predlagal, da naj skupščina vzame poročilo na znanje.

IV. G. dr. Al. Kokalj je prečital poročilo obolelega računskega pregledovalca g. dr. Munda, ki je našel blagajniško knjigo in dotične računске priloge v popolnem soglasji in konstatiral s posebnim zadovoljstvom ugodni gmotni stan, vzlasi ker se je velikemu trudu g. blagajnika posrečilo iztirjati stare zaostanke.

Po predlogu g. rač. pregledovalca je skupščina izrekla ab-solutorij celemu odboru in posebno zahvalo g. blagajniku.

V. Gosp. sodni tajnik Kavčnik je poročal o slov. priročni izdaji »izvršilnega reda« ter razložil dotične priprave in načela, kakor je bil to storil v svojem poročilu na odbor (glej »Slov. Prav.« 1901, str. 380). Navedel je tudi razloge, zakaj je odbor sklenil, da naj društvo »Pravnik« ta III. zvezek svoje zbirke zakonov samo založi; pred vsem hoče se doseči, da bo ta izdaja kolikor moči v ceno, osobito, ker se naprosi visoki deželni zbor kranjski, da dovoli v ta namen prispevek.

Skupščina je vsemu zadevnemu načrtu g. Kavčnika in od-bora pritrdila in tudi sprejela predlog g. dra. Kušarja, da je za izdajanje društvene zbirke zakonov naprositi tudi visoki deželni zbor goriški primerneга prispevka.

VI. Vršile so se volitve, katerim sta bila skrutinatorja gg. A. Pegan in dr. K. Vodušek. Načelnikom je bil izvoljen iznova g. deželnosodni svetnik dr. A. Ferjančič, v odbor pa in sicer iz Ljubljane gg.: sod. pristav dr. V. Foerster, sod. tajnik I. Kavčnik, odvetnik dr. D. Majaron, sod. pristav Fr. Milčinski, odvetnik dr. M. Pirc, odv. kand. dr. A. Švigelj in dež. sod. svetnik Wenger; iz vnanjih krajev pa gg.: minist. tajnik dr. J. Babnik na Dunaji, odvetnik dr. L. Filipič v Celji in odvetnik dr. I. Zuccon v Pulji. Za računska pregle-dovalca sta bila izvoljena g. dr. Fr. Munda, odvetnik, in g. Julij Polec, dež. sod. svetnik, oba v Ljubljani. Vse volitve so se zvršile po glasovnicah in skoraj jednoglasno.

VII. K točki »posameznih nasvetov« se je oglasil g. dr. J. Kušar in utemeljil predlog, naj društvena skupščina izreče zahvalo akademični mladini, da se je zadnji čas tako vneto in požrtvovalno potegovala za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

Temu predlogu se je pritrnilo soglasno in volili so se tudi zastopniki društva za »vseučiliški odbor« in sicer gg.: dr. Ferjančič, dr. Kušar in dr. Foerster.

Končno se je sklenilo na predlog gg. dra. Pirca in dra. Kokalja, naj odbor uvažuje, da se prihodnji izlet društva »Pravnika« priredi na Spodnje Štajersko, na pr. v Žalec.

VIII. Zborovanje je zaključil načelnik g. dr. Ferjančič ob 11. uri, zahvalivši navzoče za udeležbo in živahno zanimanje.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. februarja 1902.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Novoizvoljeni odbor je imel dne 27. pr. m. svojo prvo sejo, v kateri se je konstituiral tako: načelnikov namestnik in urednik društvenega glasila g. dr. D. Majaron, tajnik: g. dr. Vl. Foerster, blagajnik: g. dr. A. Švigelj, knjižničar: gosp. I. Kavčnik, uredniški odsek: gg. K. Wenger, I. Kavčnik in Fr. Milčinski.

• — (Osebne vesti.) Premeščeni so notarji: dr. K. Schmidinger iz Kamnika v Ljubljano, dr. R. Bežek iz Višnje gore v Ljubljano, E. Orožen iz Trebnjega v Kamnik, K. Pleiweis iz Radeč v Višnjo goro, dr. A. Kuhar iz Žužemberka v Trebnje in M. Hafner iz Senožeč v Radače. — Imenovani so za notarje notarski kandidatje: I. Gregorčič v Žužemberku, dr. J. Gustin v Senožečah, A. Winkler v Trziču.

— (Zastran nedeljskega počitka) v odvetniških in notarskih pisarnah so drž. poslanci Žičkar in tovariši vložili nastopni predlog: »Na mnogokrat izraženo željo zasebnih uradnikov, ki službujejo po odvetniških in notarskih pisarnah, je nedavno več odvetnikov in notarjev dovolilo jim prostovoljno delovit nedeljski počitek. Ker pa so tisti odvetniki in notarji, ki sploh nasprotujejo tej človekoljubni uvedbi, imeli svoje pisarne ob nedeljah in praznikih odprte, zato so prvoimenovani radi konkurence povrnili se k svoji stari praksi. Tako se je zgodilo, da sedaj morajo v Celji, Gorici, Ljubljani (ni res! Opom. ured.) in Mariboru vsi odvetniški in notarski uradniki vsako nedeljo in praznik vse dopoldne delati, čeprav se jim je bil svoj čas naklonil delovit nedeljski počitek. V tej visoki zbornici se je že večkrat poudarjalo, da je delo po odvetniških in notarskih pisarnah uprav ob nedeljah in praznikih tako naporno, da zasebni uradniki nimajo od prostega popoldne potem prav nobenega užitka, ker se komaj odpočijejo od naporenega predpoludanskega dela. Ker je tem zasebnim uradnikom za izpolnjevanje verskih dolžnostij, za razvedrilo in zdravje ter tudi za rodbino

nujno potreba nedeljskega počitka, tega pa brez zakona nikoli ne dobodo, zato predlagamo: Visoka vlada se pozivlja glede na to, da je nedeljski počitek tudi že pri c. kr. uradih uveden, naj v najkrajšem času poslanski zbornici predloži načrt zakona za uvedbo popolnega nedeljskega počitka v odvetniških in notarskih pisarnah.«

— (Pravni drobiž.) XVI. Določbe zvrš. reda o eksekuciji radi denarnih zahtev niso uporabne, če tudi kakemu upniku erarja pripoznana svota ni bila pri dotični blagajni v poteg odkazana že do onega rôka, kojega rzsodba določuje, marveč veljajo za erar dotični predpisi administrativne uprave, da denarja ni moči pri blagajniki poprej dvigniti, predno je za izplačilo n a k a z a n. (Sklep najviš. sodišča z dne 18. junija 1901 št. 7153.)

XVII. Pri razdelitvi izkupila za kakšno, zvršilnim potom prodano v z a p u š č i n o spadajoče posestvo, koje pa še ni bilo prisojeno, nimajo prenosne pristojbine nikake prednostne pravice. (Sklep najvišjega sodišča z dne 22. oktobra 1901 št. 14068.)

XVIII. § 156 odst. 1 zvrš. r. določa, da trpi zdražitelj od dne domika vse davke in druge javne dajatve; tedaj pridejo od nepremičnin zaostali davki ne glede na čas, kedaj so v plačilo zapadli, iz izkupila do plačila le do dne dražbe (domika) z dotičnim dotlej zaostalim zneskom, dočim mora ostali del davkov plačati zdražitelj sam. (Sklep najviš. sodišča z dne 20. marca 1901 št. 3799.)

XIX. (Čl. V. zak. z dne 17. decembra 1862 št. 8 drž. zak.) Državni pravdnik, ki v smislu čl. V. cit. zak. v javnem interesu prevzame, mora glede na poznejšnje izjave razžaljenega uradoma postopati; ako torej zasebni obtožitelj (razžaljeni) pozneje prekliče, da se pridruži kaz. pregonu ali ako celo pozneje privoli v to, da se obdolžencu kazen odpusti, vse to ne vpliva več na kazenski pravdni proces, ki se je javno pričel. (Razs. najviš. sod. z dne 19. oktobra 1901 št. 9270.)

XX. (§ 9 izvenprepir. patenta.) Predpisi, ki urejajo kaducitetno postopanje, niso razveljavljeni po patentu z dne 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak. (Sklep z dne 4. januarja 1901 št. 17398.)

XXI. (§ 4 zak. z dne 10. maja 1873 št. 108 drž. zak.) Glasom besedila »opetovano na nižje kazni... obsojen« je v zmislu § 4 cit. zak. potrebno, da je tist, glede katerega se izreče dopustnost policijskega nadzora, bil že popreje obsojen najmanj 2krat v manj nego 6mesečni zapor (ječo). (Razs. z dne 3. dec. 1901 št. 16383.) *K. W.*

— (Vsled pritožbe odvetništva.) Izdano rešilo c. kr. just. ministerstva z dne 18. decembra 1901 št. 24257 slove: [Konec.] Samo ob sebi je umevno, da so šanse zavarovanja tem ugodnejše, čim večji je penzijski fond, kajti majhen fond le takrat dopuščá vsaj nekoliko zadostne pokojnine, če so doneski zavarovancev primerno visoki. Istotako je jasno, da bi uvedba obligatornega penzijskega zavarovanja za vse odvetnike dajala v tem oziru več garancij. Ker se je pa potreba penzijskega fonda gotovo povečala z vedno naraščajočim številom odvetnikov, in je to tudi priznal shod delegatov, menda ni izključeno, da je akcija penzijskega društva, ki se je

naznanila na shodu delegatov, izpremenila situacijo in da se kaže sedaj več volje, s pristopom članov vseh odvetniških zbornic odstraniti zapreko, ki je bila uresničenju namere justičnega ministrstva l. 1889. na potu. Če se istočasno misli na uvedbo obligatornega penzijskega zavarovanja, je to upanje tem bolj utemeljeno, ker se je na shodu delegatov z ene strani povdarjalo, da se odvetniki branijo pristopati zategadelj, ker dokazujejo izkušnje dunajskega penzijskega društva, da ni pričakovati uspeha, če ne bo zavarovanje obligatorno.

Zbornični odbor se naprosi, naj skliče občni zbor in potem poroča o tem, ali misli zbornica, da je sploh želeti obligatornega penzijskega zavarovanja odvetnikov, in kako naj bi se to po mnenju zbornice izvršilo, posebno pa, ali naj se stremi, da vstopijo vsi odvetniki k penzijskemu društvu odvetnikov in odvetniških kandidatov na Dunaju, ali pa če bi bilo za posamezne zbornice ali zbornične skupine misliti na druge zavarovalne prilike. Pri tem ne bo moči prezreti, da bi lahko bil vsled prevelike razcepljenosti svot, ki pridejo za te namene v poštev, uspeh nove stvari dvomljiv. Radi tega se tudi odbor prosi, naj poroča, katere zneske so v posameznih letih 1890 do 1900 na globah in redovnih kaznih plačali odvetniki.

Ako bi se predlagala uvedba obligatornega penzijskega zavarovanja, naj se zbornica tudi o tem izreče, kdo naj bi odločeval o tem, kateri blagajni ali kateremu društvu naj pristopijo člani posameznih zbornic, zlasti ali naj se odločitev o tem prepušča vsakočasni zbornici (morebiti z odobrenjem justičnega ministrstva) ali pa izda zakonom za vse zbornice, in kako naj se ugotovi izpolnjevanje zavarovalne dolžnosti.

Dalje se tudi prosi, naj se naznani, katera penzijska društva, penzijske blagajne ali kake druge pomožne blagajne za člane odvetniškega stanu obstojajo v zborničnem okolišu, in koliko je bilo v posameznih letih 1890 do 1900 članov ter izplačanih pokojnin in podpor; tudi naj se prilože pravila ter zadnji računski sklep.

Ker se ni le pri začetkom omenjeni konferenci povdarjala potreba reforme odvetniškega reda, ampak se je tudi sicer že večkrat oglašala želja po njega splošni reviziji, ponavlja justično ministerstvo svojo, pri konferenci oddano izjavo, da pričakuje morebitnih tozadevnih predlogov zbornic, da potem začne z revizijskimi deli.«

— (Poročilo o 13. občnem zboru podpornega društva za slov. visokošolce na Dunaju.) [Izv. dopis]. Letošnji občni zbor tega društva se je odlikoval s tem, da je bil izredno dobro obiskan. To dokazuje, koliko važnosti pripisujejo na Dunaju bivajoči Slovenci temu društvu. Po pozdravu g. predsednika Pukla poročala sta gg. tajnik dr. Vidic in dr. Kl. Seshun o delovanju društva v minolem letu. Dr. Vidic je povdarjal, da je društvo napredovalo, da je podpiralo več revnih dijakov, kot druga leta, da se je pomnožila glavnica, v tem pa je nazadovalo, da je prejelo manj podpor kot preteklo leto. Glavnica pa se je izvenredno pomnožila. Pristopil je društvu kot ustanovnik znani slovenski tržaški mecen gospod

Fr. Kalister s 5000 K in z izrecnim določilom, da se ta svota naloži kot glavnicna ter da se porabijo vsako leto samo obresti. Sl. dež. zbor kranjski je tudi letos društvu daroval 400 K. Ustanovnik je pristopil društvu tudi g. Janez Mlakar, hišni posestnik na Dunaju s 100 K. Obroke za društveno glavnicno (ustanovnico) pa so plačali g. dvorni svetnik in državni poslanec dr. Fr. Ploj, ces. svetnik Ivan Murnik in g. nadrevident Ivan Luzar. Med nabiralci se je posebno odlikoval g. drž. poslanec Viljem Pfeifer, ki že 10. leto nabira darove za društvo. Za društvo sta tudi nabirala g. državni poslanec Ivan Plantan in g. dr. Edvard Volčič, c. kr. sodni tajnik v Novem mestu. Število slovenskih posojilnic, ki so letos društvu poslala darila, se je pomnožilo; na čelu teh stoji hranilno in posojilno društvo v Ptujju s 1350 K. Odbor je prodal 3 delnice »Narodnega doma« v Novem mestu Glasbeni matici istotam za primerno ugodno kupnino. Iz poročila g. blagajnika dr. Seshuna je povzeti: Društvena glavnicna se je letos pomnožila za 5180 K, tako, da znaša letos 16.836 K 44 v. Razpoložne glavnicne je l. 1900 ostalo 2188 K 76 v. Prispevki rednih udov, podpornikov in dobrotnikov so to leto znašali 3867 K 19 v, obresti pa 720 K 90 v, vrnene podpore 70 K, skupaj znaša razpoložna glavnicna 6846 K 75 v. Iz te svote so se pokrili stroški: a) podpore 4354 K, b) upravni stroški 205 K 6 v, c) pristojbine in provizije poštne hranilnice 7 K 75 v, skupaj 4575 K 81 v, tako da je ostalo razpoložne glavnicne 2268 K 99 v. Društveno premoženje znaša ob sklepu letnega računa 19.106 K 43 v. Podpirancev je bilo 77 in sicer: 38 juristov, 21 filozofov, 8 medicincev, 4 tehniki, 1 akad. slikar, 1 akad. kipar, 2 agronoma, 1 slušatelj eksportne akademije, 1 tehnolog. Po deželah je bilo: iz Kranjske 48, iz Štajerske 18, iz Primorja 8, iz Koroške 3. — V imenu preglednikov poroča g. sodni nadsvetnik Bogdan Trnovec, da so gg. pregledovalci spise in društveno blagajno našli v vzornem redu. Za izvenredni trud izreče zbor društvu enoglasno zahvalo. Predsednik g. Pukl predlaga o enoglasnem odborovem sklepu, da se g. Fr. Kalister za velikodušno darilo in g. drž. poslanec Vilj. Pfeifer za to, da že 10. leto nabira darila za društvo, imenujeta častnima udoma. To bodi zasluženima možema v trajno zahvalo društva in podpirancev, drugim pa v posnemanje. Zbor je temu predlogu navdušeno pritrtil. Posebno zahvalo je izrekel zbor slovenskemu časnikarstvu, osobito: »Slov. Narodu«, »Slovencu«, »Edinosti«, »Novicam«, »Dolenjskim novicam«, »Domovini«, »Südstr. Presse«, »Soči«, »Gorici«, »Ljublj. Zvonu«, »Zori« i. dr. Tem je pripisovati, da s svojimi noticami o društvu mnogo pripomorejo, da zanimanje in darežljivost pri obilnih narodnih davkih ni ugasnila.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah št. 16; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

